بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستان – عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوەی گەلەوە

بڕیار
ژمارە (١٧) ساڵی ٢٠١١

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی لە بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠)ی (یاسـای سـەرۆکایەتی هـەرێمی کوردسـتان – عێـراق)ی ژمارە (١) ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پاڵپشتی ئەو یاساییەی پەرلەمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لەدانیشتنی ژمارە (٢٤) لە ٢٠١١/٥/٣١ بریارماندا بەدەرکردنی :

یاسای ژمارە (٦) ی ساڵی ٢٠١١
یاسای بودجەی هەرێمی کوردستان – عێراق بۆ ساڵی ٢٠١١

بەشی یەکەم
داهەتەکان

ماددەی یەکەم داهاتەکانی بودجەی ساڵی دارایی (٢٠١١) ی هەرێمی کوردستان – عێراق بەبڕی (١٢,٣٨٦,٠٠٠) دوازدە تریلیۆن و سێ سەدو هەشتاو شەش ملیار دینار دەخەملێندرێت ، بەگوێرەی ئەوەی کەلەم خشتەی دادێت روون کراوەتەوە :

ژ	ناونیشان	بڕی پارە
١.	بەشی هەرێم بەگوێرەی یاسای بودجەی گشتی فیدراڵی کۆماری عیراق بۆساڵی دارایی (٢٠١١)	(١١,١٨٠,٠٠٠) یازدە تریلیۆن و سەد و هەشتا ملیار دینار.
٢.	داهاتی بەکردنی بەدەست هاتوو لە دەروازەکانی سنووری هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠١٠کە دووبارە لەچوارچێوەی بودجەی هەرێمی کوردستان تەرخان کراوەتەوە , ئەویش بەگوێرەی برگەی سێیەم لە ماددەی (٢٥) لەیاسای بودجەی گشتی فیدراڵی کۆماری عێراق بۆساڵی دارایی ٢٠١١.	(٣٠٥ملیار) سێ سەد وپێنج ملیار دینار.
٣.	داهاتی خەملێنراوی فرۆشتنی وزەی کارەبا لەهەرێمدا.	(١٥١ملیار) سەدو وپەنجا و یەك ملیار دینار.
٤.	داهاتی گشتی خەملێنرا وبەداهاتی دە روازە سنووریەکان ساڵی ٢٠١١	(٤٠٠ملیار) چوار سەد ملیار دینار.
٥.	بڕە پارەی پترۆ دۆلار بەگوێرەی برگەی چوارەم لە ماددەی (٢٥) لەیاسای بودجەی گشتی فیدراڵی کۆری عێراق بۆساڵی دارایی (٢٠١١).	(٣٥٠ملیار) سێ سەد و پەنجا ملیار دینار.

بەشی دووەم
خەرجی و كورت هێنان

ماددەی دووەم :

یەكەم : بۆخەرجییەكانی ساڵی دارایی (٢٠١١) بڕی (١٣،٩٥٠،٦٧٠) سێزدە تریلیۆن و نۆسەد وپەنجا ملیار شەسەد و حەفتا ملیۆن دینار تەرخان دەكرێت و بەم جۆرەش دابەش دەكرێت :

١. (٣,٨٥٢,٠٠٠ملیۆن) سێ تریلیۆن وهەشت سەدو پەنجا و دوو ملیار دینار بۆ خەرجی پرۆژەكانی وەبەرهێنان.

٢. بڕی (٢٩٨) دوو سەدو نەوەد و هەشت ملیار دینار بۆئاوەدانكردنەوە و گەشە پێدانی پرۆژەی هەرێمەكان و پارێزگاكان و لەسەر پارێزگاریشە پلانی ئاوەدانكردنەوەی پارێزگا و قەزا و ناحیەكانی سەر بەو كەلەلایەن ئەنجومەنی پارێزگاوە پەسند كراوە پێشكەش بە وەزارەتی پلاندانان بكات بۆ ئەوەی لێی بكۆڵێتەوە و پەسەندی بكات بەمەرجێ رەچاوی ئەو ناوچانە بكات كەلەناو پارێزگادا زیاتر تووشی زیان هاتوون و هەروها ژمارەی دانیشتوانیشی لەبەر چاودەگیردرێت .

٣. بڕی (٥٤,٠٠٠) پەنجا و چوار ملیار دینار بۆ خەرجییەكانی ئەنجومەنی دادوەری .

٤. بڕی (٧٤,٠٠٠) حەفتا و چوار ملیار دینار بۆ خەرجییەكانی پەرلەمانی هەرێمی كوردستان .

دووەم : كورت هێنانی بەرپلان كراو (١,٥٦٤,٢٩٦) یەك تریلیۆن و پێنج سەدو شەست و چوار ملیار و دوو سەدو نەوەد وشەش ملیۆن دینار . ئەم كورت هێنانەش لەو بەشە پارەیەی وەزارەتی پێشمەرگە پڕ دەكرێتەوە ، كەلە بودجەی وەگەڕخستنی فیدراڵیدا بۆ پاسەوانانی هەرێم لەنێو برە پارەی وەزارەتی بەرگریی عیراقی فیدراڵ بەگوێرەی یاساكانی بودجەی گشتی فیدراڵی بۆ ساڵانی دارایی (٢٠٠٧تا٢٠١١) تەرخان كراون .

ماددەی سێیەم :

یەكەم : داشكاندنی رێژەی ٪١٠ لەكۆی بودجەی وەگەڕخستن كەبڕەكە ی ٩٨٩ ملیار و ٦٧٠ ملیۆن دینارە و بۆ ئەم لایەنانەی خوارەوە دەگوازرێتەوە:

١. بڕی (١٥٠) سەدو پەنجا ملیار دینار بۆبەردەوامبوونی هەڵمەتی دروست كردنی قوتابخانە لەهەرێمدا .

٢. بڕی (٣٠٠) سێ سەدو ملیار دینار بۆ ئەوەی بخرێتە سەر بودجەی وەبەرهێنان بۆ بەهێز كردنی پرۆژە پێشنیاركراوەكان كەرێژەی لە ٪١٠ ی تێچووی گشتی پرۆژەكەی بۆ تەرخان كراوە و بەسەر پارێزگاكانی هەرێمدا بەگوێرەی رێژەی دانیشتوانیان دابەش دەكرێت

٣. بڕی (١٠٠) سەدملیار دینار بۆ پشتگیری پرۆژە خزمەتگوزارییەكانی قەزاو ناحیە سنوورییە زیان لێكەوتووەكان و ئەوانەی لەرابردوودا كۆچیان پێكراوە ، بەمەرجێ بخرێتە سەر بودجەی گەشەپێدانی پارێزگاكان بەگوێرەی چڕی دانیشتوانیان .

٤. بڕی (٧٠) حەفتا ملیار دینار بۆپـشتگیری پـڕۆژە خزمەتگوزارییـەکانی ناوچـە دابڕێندراوکێـشە لەسـەرەکان و وەزارەتی پلاندانانی هەرێم بەدواداچوونی جێبەجێکردنی دەکات .

٥. بڕی (٢٠) بیست ملیار دینار بۆ دروست کردن و نۆژە نکردنەوەی دامەزراوە وەرزشییەکان و پـشتگیریی کـەرتی وەرزش لەهەرێمدا .

٦. بڕی (٣٥) سی و پێنج ملیار دینار بۆ پڕکردنەوەی خەرجییەکانی ئەنجامدانی هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی پارێزگا و قەزاو ناحییەکانی هەرێم .

دووەم : ئەو بڕەی کەدەمێنێتەوە کە (٣١٤,٦٧٠) سێ سەدو چواردە ملیارو شەش سەدو حەفتا ملیۆنە بەم شێوەیەی خوارەوە دابەش دەکرێت :

١. زیادکردنی پێشینەی هاوسەرگیری (٢,٥) دوو ملیۆن و نیو بۆ (٥) پێج ملیۆن دینار .

٢. زیاد کردنی پێشینەی خانووبەرە لە (١٥) پانزە ملیۆن دینارەوە بۆ (٢٠) بیست ملیۆن دینار.

٣. زیادکردنی دەرماڵەی کەسەکانی پۆلیس و ئاسایشی وهێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ (دەرماڵەی خواردن) بۆ (٢١٠) دووسەدو دەهەزار دینار مانگانە .

٤. زیادکردنی تەرخان کراوی تۆڕی چاودێری کۆمەڵایەتی لە (٧٥) حەفتا وپێنج هەزارەوە بۆ (١٥٠) سـەدو پـەنجا هەزار دینار مانگانە .

٥. بەهێزکردنی قەرزە کانی هەردوو بانکی کشتوکاڵی و پیشەسازی .

٦. پێشینەی هاوسەرگیری کە (٥) پێنج ملیۆن دینارە بـەکوڕو کـچی شـەهید و ئـەنفال کـراوە دەدرێـت و لێیـان وەرناگرێتەوە .

ماددەی چوارەم :

وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان - عیراق ، ئەرکی دابین کردنی پارەی وەزارەت و ئیدارەکان بە گوێرەی داهاتی دارایی بەردەست ، دەگرێتە ئەستۆ.

ماددەی پێنجەم :

یەکەم : هەموو داهاتی ئەو فەرمانگانەی کە لە ناوەندەوە پارەیان پێ دەدرێت ، بەداهاتی کۆ تایی بـۆ گـەنجینـەی گشتی تۆمار دەکرێت .

دووەم : بەدەر لەحوکومی بڕگەی (یەکەم) ی سەرەوە ، لەسەر وەزیری دارایی ئابوورییە :

١. زیادکردنی بڕی داهاتەکانی مانگا نە کە وەزارەتی تەندروستی بەهەموو فەرمانگە کانییەوە وەدی دەهێنێت ، بۆ سەر بودجەی ئەو وەزارەتە، بەمەبەستی کڕینی داودەرمان و وەهانا هاتنی خەرجییەکان بەهەموو جۆرەکانیەوە بەگوێرەی خواستی وەزارەت کەخشتەی داهاتی وەدەست هاتووی کردەنی لەگەڵدا بێت .

٢. زیادكردنی بڕی داهاتی مانگانە كە وەزارەتی كارەبا بەهـەمـوو فەرمانگەكانییـەوە وەدی دەهێنێـت ، بـۆ سـەر بودجەی وەزارەت ، بۆ مەبەستەكانی پەرە پێدان و باشتر كردنی تۆڕەكانی كارەبا بە گوێرەی خواستی وەزارەت ، كەخشتەی وەدەست هاتووی كردەیی لەگەڵدا بێت .

ماددەی شەشەم :

ئەو بڕە كۆمەكانەی پێشكەش دەكرێن بەوەزارەتەكان و ئەو فەرمانگانەی گرێدراوی وەزارەت نـین ، لـەپاش قبـووڵ كردنیان لەلایەن وەزیری دارایی و ئابوورییەوە ، وەك داهاتی كۆتایی بۆ گەنجینەی تۆمار دەكرێن ، بەمەرجێك وەزیری دارایی ئابووری لەچوارچێوەی بودجەی وەزارەت یان لایەنانی گرێ نەدراو بەوەزارەت تەرخانی بكاتـەوە ، بەمەسـتی ئەوەی لەو خواستەدا خەرج بكرێت كە لە پێناویدا بەخشراوە.

بەشی سێیەم
(دەسەڵاتەكان)

ماددەی حەوتەم :

یەكەم : خەرج كردن لەپشتیوانەی حیساباتی سەرەكی (بەخشین،باروبوو،خەرجی پڕۆژەكانی وەبـەرهێنان) دەبێـت ، ئەویش لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابوورییەوە لەچوارچێوەی بودجەی هەرێمی كوردستان – عیراقدا .

دووەم : ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە دەسەڵاتی خەرج كردنی راستەوخۆ لەبەر ڕۆشنایی تەرخان كراو لەچوارچێوەی بودجەی ساڵانەیاندا ، بەوەزیران و سەرۆكی لایەنانی گرێ نەدراو بە وەزارەت و بریكـاری وەزارەتـەكان و بەڕێوەبەرانی گشتی و بەڕێوبەران و سە رۆك یەكـەكانی ئیـداری بـدات ، ئەمــەش بـەگوێرەی بڕیـارێكی ئەنجومەن دەبێت كە بۆ ئەو مەبەستە دەرچووە و ئەنجومەنیش بۆی هەیە بەگوێرەی هەلو مەرجی بەرژوەندیی گشتی و پیادە كردنی بنەمای لامەركەزی ، چاو بەو دەسەڵاتانەی كە دراون ، دەخشێندرێتەوە.

ماددەی هەشتەم:

یەكەم : سەرۆكی پەرلەمان بۆی هەیە لەنێو پشتیوانەی تایبەت بە پەرلەماندا گوێزرانەوە بكات .

دووەم : سەرۆكی ئەنجومەنی دادوەری بۆی هەیە لەنێو پشتیوانەی تایبەت بەئەنجومەنی دادوەریدا گوێزانەوە بكـات هەروەها بۆی هەیە راستەوخۆ خەرج بكات .

سێیەم : وەزیری پلان دانان بەپشت بەستن بەخواستی وەزارەتی پەیوەندیدار ، بۆی هەیە گوێزانەوەی پێویست بكات بۆ پرۆژەكانی وەبەرهێنان لەنێو بودجەی وەبەرهێنانی ئەرێ كراو (راستێندراو) بۆ هەمان وەزارەت و لەسنووری یەك پارێزگا دا ، لەم بارەیەشەوە وەزارەتی دارایی ئابووری ئاگادار بكاتەوە .

چوارەم: وەزارەتی دارایی ئابووری بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پلان دانان و وەزارەتەكانی پەیوەندیدار ، بۆی هەیە گوێزانەوەی پێویست بكات بۆ پرۆژەكانی وەبەرهێنان لەنێوانی وەزارەتەكاندا و لەسنووری یەك پارێزگا یان قەزادا ولەنێو بودجەی ئەرێ كراو (راشێندراو)ی وە بەرهێنانادا .

ماددەی نۆیەم:

یەكەم : وەزیری دارایی وئابووری ئەو دەسەڵاتەی هەیە ، گوێزانەوە لەنێوان پشتیوانەكانی یەك دەروازەدا بكات ، بەدەر لەبەشی مووچە كە دەكرێ بۆی بگوێزرێتەوە و ناكرێ لێی بگوێزرێتەوە

دووەم : وەزیری دارایی ئابووری بۆی هەیە گوێزانەوە لەنێوان پشتوانەی دەروازەكانی بودجەدا بكات ،بەمەبەستی دابین كردنی توانای خەرج كردن بۆ ئەو فەرمانگانەی بڕیاردەدرێت لە وەزارەتێك جیابكرێنەوە و بدرێنە پاڵ وەزارەتێكی دیكەوەو، وەزیری تایبەتمەندیش بۆی هەیە لەنێو یەك بەش ویەك یەكەی خەرج كردندا ،گوێزانەوەی بكات .

سێیەم : نابێ گوێزانەوە لەنێوانی پارێزگاكاندا بكرێت ، لەوەی پەیوەندیی بەتەرخان كراوەكانی ئاوەدان كردنەوە و پەرەپێدانی پرۆژەی هەرێمەكان و پارێزگاكانەوە هەیە.

ماددەی دەیەم :

یەكەم : وەزیری تایبەتمەند دەسەڵاتی خەرج كردنی هەیە بەبڕێ كە لە (٣٥٠) سێ سەدو پەنجا ملیۆن دینار بۆ هەر حاڵەتێك تێپەر نەكات ، بۆشی هەیە كەدەسەڵات بە سەرۆكی فەرمانگەكانی سەر بە وەزارەتەكەی بدات ، كەبڕی تا (٢٥٠) دوو سەدو پەنجا ملیۆن دینار خەرج بكەن .

دووەم : ئەو سەرۆك دەستانەی سەر بە وەزارتێك نین ، دەسەڵاتی خەرج كردنی لە (٣٠٠) سێ سەدملیۆن دینار زیاتریان نییە بۆ هەرحاڵەتێك .

سێیەم : لەیەكەم و دووەمدا ، ئەمانە دادێن رەچاو دەكرێن :

١. خەرج كردن بەگوێرەی پشتەوانەی پەسند كراو لەبودجەی گشتی ساڵانە دەبێت و بۆ ئەو مەبەستانەی بۆیان دیاری كراوە .

٢. پابەند بوون بەو پشتەوانەی لەبودجەی گشتیدا تەرخان كراوە ، ناشكرێ خۆ وا پابەند بە خەرج كردن بكرێت ، بە زیاتر لەوەی لە بودجەدا تەرخان كراوە.

چوارەم : وەزیری كشتوكاڵ و سەرچاوەكانی ئاو دەسەڵاتی خەرج كردنی ئەو بڕە پارەیەی هەیە كە بۆ باربووی (اعانات) كشتوكاڵی تەرخان كراوە تالەكاتی گونجاوداو بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزیری دارایی و ئابووری بەهانای پێداویستیەكانەوە بچێت .

ماددەی یازدەم :

پاداشتی فەرمانبەران ساڵانە بۆ یەك كەس لەدوو ملیۆن دینار زیاتر نابێت و لە نێو بڕە پارەی تەرخان كراو لەبودجەدا و بەگوێرەی ڕێنمایی كە وەزارەتی دارایی و ئابووری دەری دەكات .

بەشی چوارەم

(میلاك)

ماددەی دوازدەم :

یەكەم : وەزارەتی دارایی و ئابووری بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەكانی دی وردەكاریی میلاكی دامو دەزگاكانی هەرێم بۆ ساڵی (٢٠١١) ی دارایی ڕێك دەخات و پە سندی دەكات لەبەر رۆشنایی تێچووی مووچەی پەسند كراو بۆ هەرێم كە دەكاتە (٢٥,٠٠٠بیست و پێنج هەزار پلەی وەزیفی) ی لە نوێ دانراو بۆ ساڵی ٢٠١١ .

دووەم : دەبێ وەزارەتەكان و ئەو لایەنانەی گرێدراوی وەزارەت نین ، پلەكانی نوێی وەزیفی لە نێو میلاكی دامو دەزگاكانی هەرێم بۆساڵی (٢٠١١) ، دادپەروەرانە دابەشی سەر پارێزگا و یەكە كارگێڕییەكانی بكەن ، بەگوێرەی ژمارەی دانیشتووان و ، بەپێی ئەو بنەما ورێنماییانەی كەئەنجومەنی وەزیران دەریكردووە تا ئەو كاتەی یاسای ئەنجومەنی راژەی گشتی هەرێم دەردەچێت دەخرێتە كارەوە ، لەگەڵ پێدانی ئەو لەوییەت بە كوڕو كچانی شەهیدو ئەنفالكراوان.

سێیەم : وەزارەتەكان و لایەنانی ناگرێدراو بەوەزارەت ، پەیوست دەبن بەوەی خشتە بدەنە وەزارەتی دارایی ئابووری كەبریتی بێت لە ژمارەی فەرمانبەران و ناو و ناونیشان پلەی وەزیفییان ، هی ئەوانەی لەساڵی ٢٠١١ دابەگوێرەی ئەو ڕێژانەی پێشتر ئاماژەیان پێ كرا دادەمەزرێن لەگەڵ فەرمانەكانی تایبەت بەدامەزراندن .

چوارەم : میلاكە زیادەكانی وەزارەتی دارایی و ئابووری كە (٤٠٠٠) چوار هەزار پلەی وەزیفییە دەگوازرێنەوە بۆ میلاكی وەزارەتەكانی پەروەردە و تەندروستی و ناوخۆ و ناوچە كێشە لەسەرەكان تەرخان دەكرێت .

ماددەی سێزدەم :

یەكەم : لەكاتی ڕەزامەندی دەربڕین لەسەر گواستنەوەی راژەی فەرمانبەر لە فەرمانگەیەك لە فەرمانگەكانی هەرێمەوە بۆكەرتی تایبەت :

١. وەزارەتی دارایی ئابووری نیوەی ئەو مووچەی كە لە فەرمانگە لێی گواستراوەكە وەری دەگرێت , تاماوەی (٣) سێ ساڵ لە مێژووی گواستنەوە كە لەئەستۆی دەگرێت بە مەرجێك بەیەكجارەكی پەیوەندیی لەگەڵ فەرمانگەكەیدا بپچڕێت .

٢. ئەو فەرمانگەیەی كەفەرمانبەرەكەی لێ گوازراوەتەوە ، ئەو مووچەیەی كە لە خاڵی (یەكەم /١) لەم ماددەیەدا دیاری كراوە بۆ ئەو لایەی كەرتی تایبەتی خەرج دەكات كە فەرمانبەرەكەی لێوە گوازراوەتەوە.

٣. لەسەر وەزارەتی دارایی و ئابووریە رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم بڕگەیە دەربکات و مەرجەکانی دیاری بکات .

دووەم : لەسەر وەزارەتی دارایی ئابووریە پاڵپشتی داهاتـەکانی سـەندووقی دەزگـای خانەنیـشنی و دەسـتە بـەری کۆمەڵایەتی بکات بەتەرخان کردنی بڕێك کە لە (٣٠٪)ی ئابوونەی دراوی دەزگاکە زیاتر نەبێت ، لەماوەی ساڵی دارایی پێشوو لەچوار چێوەی تەرخان کراوی وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەڵایەتیدا.

بەشی پێنجەم
حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی چوارەم :

یەکەم : بەردەوام بوون لەجێبەجێ کردنی پرۆژەی بووژاندنەوە و پەرەپێدانی توانا مرۆییەکانی کوردستان ، لـەپێناو پێگەیاندنی کادیرانی پسپۆر لە بواری جیاجیادا کەهەرێم پێویستی پێییانـە ، لـەرێی زەمالـە و نێـردە و توێژینەوە و خولی مەشقەوە بە سەرپەرشتیی دەستەی باڵا کە بەسەرۆکایەتیی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەکەی و وەزیرانی (پەروەردە ، خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی و، پلاندانان) کە بەگوێرەی پەیڕەوی پەسەند کراو (راستێندراو) لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێك هاتووە .

دووەم : خەرج کردنی ئەو بڕەپارەیەی بۆ سندووقی پڕۆژەکە تەرخان کراوە ، بـەردەوام دەبێـت و وەزارەتـی دارایـی ئابووری بۆ پشتیوانی کردنی لەسندووقەکە لەکاتی پێویستدا ، زێدە بڕە پارەی پێویست دابین دەکات .

ماددەی پازدەم :

بڕی (٢٠٠) دووسەد ملیار دینار بۆ پێشتیوانی کردنی حیزبەکان وپرۆژەی رێکخراوە ناحکومیەکان تەرخان دەکرێت و خەرج کردنی ئەو بڕە تەرخان کراوەش بەرێکاری کاتی لە لایەنی وەزارەتی دارایی و ئابوورییەوە دەبێت ، بەمەرجێك ئەو بڕە پارانەی لەلایەن حیزب و رێکخراوەکانی ناحوکمییەوە لە ساڵی ٢٠١٠ دا وەرگیراون پاکتاو (تسویە) بکرێن ، ئەوەشی لەساڵی ٢٠١١ وەردەگرێت بە گوێرەی یاسای رێکخراوە ناحوکومییە کـان ژمـارە (١) ی سـاڵی ٢٠١١ و یاسای پاڵپشتی حیزبەکان هەر کاتێ پەرلەمانی هەرێمی کوردستان پەسەندی کرد .

ماددەی شازدەم :

یەکەم : وەزارەتی دارایی ئابووری پەیوەست دەبێت بەدابین کردنی بڕی پارە بۆ بەردەوام بوون لە:

١. دابین کردنی پێشینەی خانووبەرە بۆ هاووڵاتیان لـەپارێزگاکان و قـەزاو ناحیـە و گوندەکانـدا بـەپێی رێنمـایی و پرەنسیپی رەچاو کراو و پتەو کردنی حیسابەکەی لەکاتی پێویستیدا ، لەگەڵ لێخۆشبوون لە قەرز وەرگر لەمەرجی تأمین کردنی ژیان .

٢. پشتیوانی کردن لەپرۆژەکانی کەرتی کشتوکاڵ لەرێی بانکی کشتوکاڵەوە .

٣. پشتیوانی کردن لەپرۆژەکانی بانکی پیشەسازی .
٤. پشتیوانی کردن لەپرۆژە گەشتوگوزارییەکان .

دووەم : وەزارەتی دارایی ئابووری پەیوەست دەبێت بەپارەدان بەسندووقی نیشتەجێ بوون بەبڕی (١٠٠سەدملیار دینار) لەگەڵ ئەوەی ئەو لەوییەت بەپرۆژەکانی نیشتەجێبوون بدرێت ، ئەوانەی کە لەناحیەو گوندەکاندا دەیانگرێتەوە.

سێیەم : تەرخانکردنی بڕی (٤٩چل و نۆ ملیار دینار) بۆدابین کردنی خانوو بۆ هاولاتیانی کەم دەرامەت بەپێی یاسای دابین کردنی خانوو لەهەرێمی کوردستان ژمارە (٧) ی ساڵی ٢٠٠٨.

چوارەم : تەرخان کردنی بڕی (٢٥بیست پێنج ملیار دینار) بۆپشتیوانی کردن لەسندووقی قەرزی بچووك و پرۆژەی دۆزینەوەی هەلی کار بۆ گەنجان ، کەساڵی ٢٠١٠ ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان بەپێی یاسای پشتگیری پرۆژە بچووەکانی گەنجان لەهەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (٢) ی ساڵی ٢٠١١پەسەند کردووە .

پێنجەم : تەرخانکردنی بڕی (١٠) دە ملیار دینار بۆ هاوکاری کردنی ئەوانەی کاتی خۆی پەنایان بۆ ئێران و تورکیا بردووە و گەراونەتەوە یان نیازیان هەیە بۆ هەرێمی کوردستان بگەڕێنەوە و پێشتر قەرەبوو نەکراونەتەوە و ، ئەم پارەیەش لە یەدەگی وەزارەتی دارایی و ئابووریی دابین دەکرێت .

ماددەی حاڤدەم:

لەسندووقی کوردستان بۆ داهاتەکانی نەوت کەماددەی پازدەیەمی یاسای نەوت غازی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (٢٢) ی ساڵی ٢٠٠٧ دەقنووس کراوە، داهاتی وەدەست هاتوو لەپرۆسەکانی نەوت و غازی تایبەت بە کێڵگە نەوتییەکان بەگوێرەی حوکمەکانی دەستووری عێراق و یاسای نەوت و غاز هەرێم دادەنرێت .

ماددەی هەژدەم :

لەحاڵەتێکدا گۆڕان بەسەر بەشە بودجەی هەرێمی کوردستاندا هات ، دەسەلات بەوەزیری دارایی و ئابووری دەدرێت بۆ :

یەکەم : کەم کردنەوەی تێکڕای بڕی بودجە بەهەمان ڕێژە بۆ پڕ کردنەوەی کورت هێنان .

دووەم : لەحاڵەتی هەبوونی زێدە لەبودجەدا ، بەپێی پێشنیاری ئەنجومەنی وەزیران ، ڕەزامەندیی پەرلەمان ، سەبارەت بەچۆنیەتی خەرج کردنی ، وەردەگیرێت .

ماددەی نۆزدەم :

ناکرێ گرێبەست بۆ کارکردن لەفەرمانگە کانی هەرێمدا بکرێت ، تەنیا بە ڕەزامەندی وەزارەتی دارایی ئابووری نەبێت

ماددەی بیستەم :

وەزارەت و فە رمانگە كانی هەرێم تێكرای حیسابی مانگانـەیان (بودجـەكانی پێداچـوونەوە) لـە وادەیەكـدا كـە ماوەكەی لە(١٠) رۆژ لەدوای كۆتایی هاتنی هەرمانگێك تێپەڕ نەكات ، پێشكەش بەوەزارەتی دارایـی ئـابووری ، بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری دەكەن .

ماددەی بیست و یەكەم :

سەرۆك فەرمانگەی یەكەی خەرج كردن ، كە لە پێشكەش كردنی حیسابی كۆتایی ساڵی ٢٠١٠ی فەرمارنگەكەی دوا دەكەوێت ، پاش كار پێ كردنی ئەم یاسایە ، بـەگوێرەی رێكـاری یاسـایی و رێنمـایی كـار پـێ كـراو ، رەوانـەی لێكۆڵینەوە دەكرێت .

ماددەی بیست و دووەم :

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران پێش قەرز كردنی هەر بڕێك رەزامەندی پەرلەمان وەربگرێت لەگەڵ ئاشكرا كردنی (بیان) ئەو پڕۆژانەی كە بۆ یان تەرخانكراوە.

ماددەی بیست و سێیەم :

هەموو وەزارەتەكان و ئەو فەرمانگانەی گرێـدراوی وەزارەت نـین ئـەركی دابـەش كردنـی خـەرجی وە گەڕخـستن و وەبەرهێنان بە سەر پارێزگاكانی هەرێمدا دەگرنە ئەستۆ ، بەرەچاو كردنی چڕیی دانیشتووانی هەر پارێزگایەك و ئەو ناوچانەی پتر زەرەر مەندن ، دوای لادانی خەرجییەكانی ناوەندی وەزارەت .

ماددەی بیست و چوارەم :

یەك خستنی بودجەی تێكڕای ئەو دەزگا یانەی كە تامانگی تشرینی دووەمی ساڵی دارایی ٢٠١١ یەكیان نەگرتۆتەوە ، لەحاڵەتی پابەند بوونیش بە وادەی دیاری كراو خەرج كردنی بودجەی ئەو دەزگایانە رادەگیرێت جگە لە مووچەكان .

ماددەی بیست و پێنجەم :

یەكەم : هەموو ئەو كەلو پەل و كاڵایانەی لەلایەن فەرمانگەكانی هەرێم و كەرتی گشتییەوە بە ناوی خۆیـان و بـۆ بەكارهێنانی خۆیان هاوردە دەكرێن ، رەسمیان لێ وەرناگرێت .

دووەم : ئەو رەسم وەرنەگرتنەی سەرەوە ئەو كەلو پەل و كاڵایانەش دەگرێتەوە ، كە بۆ فەرمانگـە كـانی هـەرێم و كەرتی گشتی ، لەحكومەت یان دامەزراوی بەخشەرەوە هاوردە كراون .

ماددەی بیست و شەشەم :

ڕێژەی (٪١٠) دەبردرێت لەمووچەی هەر یەك لەسەرۆكی هەرێم جێگرەكەی و سـەرۆكی پەرلـەمان و جێگرەكـەی و سكرتێر و ئەندامانی پەرلەمان و سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەكەی و وەزیرەكان و ئەوانەی لەپلەی ئەواندان و ئەوانەی مووچە ی وەزیر و بریكاری وەزارەت وەردەگرن و ئەوانەی لەپلـەی ئەوانـدان و ئـەوەی مووچـەی بریكـاری وەزارەت وەردەگرێت و راوێژكاران و خاوە ن پلە تایبەتەكان و دادوەران و ئەندامانی داواكاری گشتی .

ماددەی بیست و حەوتەم :

ئەو پارانەی كەپێی ماددەی بیست و شەشەم دەبڕدرێن بۆ سوودی سندووقی شەهیدان تەرخان دەكرێن و بڕینەكەش لە ٢٠١١/٧/١ ەوە دەست پێ دەكات .

ماددەی بیست و هەشتەم :

لەسەر حكومەتی هەرێمی كوردستان یەكسانی لەنێوان مووچەی و دەرماڵـەی هێزەكـانی پێـشمەرگە و ئاسـایش و پۆلیس و زێرەڤانی و ەبەرگری و فریاكەوتن لەهەرێم لەگەڵ مووچە و دەرماڵەی هاوتاكانیان لەتاكەكانی هێزی چەكدار و هێزی ئاسایشی ناوخۆی حكومەتی فیدراڵدا بەدی بهێنێت .

ماددەی بیست و نۆیەم :

لەسەر حكومەتی هەرێمی كوردستانە یەكسانی لەنێوان مووچەی خانەنشین كراوانـی هـەرێم و مووچـەی خانەنـشین كراوانی حكومەتی فیدراڵیدا وەدی بهێنێت ، بەمەرجێ ئەمە نەبێتە هۆی كەم كردنەوەی مووچەكانیان .

ماددەی سییەم :

لەسەر حكومەتی هەرێمی كوردستانە یەكسانی لەنێوان مووچە و دەرماڵەی كارمەنـدان (العـاملین) هـەرێم لەگـەڵ مووچە و دەرماڵەی هاوتاكانیان لەكارمەندانی فیدراڵی وەدی بهێنێت ، بەمەرجێ ئەمە نەبێتە هۆی كەمكردنەوەی مووچە و دەرماڵەی كەسیان لەمەشدا بەڕێوەبەرانی گشتی و ئەوانەی حوكمەكانی ماددەی بیست و شە شەمی ئـەم یاسایە دەیانگرێتەوە بە دەردەكرێن .

ماددەی سی و یەك :

دانەمەزراندنی هیچ وەزیفەیەكی سەركردایەتی (لەبەڕێوەبەری گشتی بە سەرەوە) ئەگەر لە یاسای وەزارەت یان لایەنی نەبەستراو بە وەزارەت یان پەیكەری رێخستندا پلە نەبێت .

ماددەی سی و دوو:

حكومەتی هەرێمی كوردستان پابەند دەبێت بەئەنجام نەدانی گواستنەوە لە بودجەی وەبەرهێنان بۆ سەر بودجەی وەگەڕخستن.

ماددەی سی و سێ:

لەحاڵەتی خەرج نەكردنی پشتیوانەی تەرخانكراو بۆ پڕۆژەكانی وەبەرهێنان لەكۆتایی ساڵی داراییدا ، ئەوەی لێی ماوەتەوە لەحیسابێكی تایبەت بەناوی (حیسابی جێبەجێ كردنی پڕۆژە بەردەوامەكان) دادەنرێت .

ماددەی سی و چوار :

حكومەتی هەرێم پابەند دەبێت بە جێبەجێ كردنی پڕۆژەكان بەگوێرەی ئەو پلانەی كەلە بودجەی وەبەرهێنان لەلایەن وەزارەتەكانەوە و بەگوێرەی پسپۆڕایەتی راگەیەندراوە و ،نابێ هیچ وەزارەتێك لەدەرەوەی پسپۆڕایەتی خۆیدا پڕۆژە جێبەجێ بكات .

ماددەی سی و پێنج :

پێویستە وەزارەتی پلاندانان هەر چوار مانگ جارێك راپۆرتێك لەسەر رێژەی جێبەجێ كردنی پڕۆژەكان پێشكەش بە پەرلەمان بكات .

ماددەی سی شەش :

هەموو ئەو مووچانەی كەلەبەر هۆی سیاسی راگیراون بۆ ئەو كەسانە خەرج دەكرێت كە بۆ وەزیفەكانیان گەڕاونەتەوە،ئەمەش پاش سەلماندنی راستی قسەكانیان.

ماددەی سی و حەوت :

دەبێت وەزیری دارایی و ئابووری رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربكات و هەروەها بۆ دیاری كردنی دەسەڵاتی خەرج كردنی بەئیداراتی حكومی بە ماوەیەك كەلە (١٥) پازدە رۆژ لەرۆژی بڵاوكردنەوەی ئەم یاسایە لە رۆژنامەی فەرمی تێپەر نەكات .

ماددەی سی و هەشت :

كار بەهیچ دەقێك ناكرێت كە پێچەوانەی حوكمەكانی ئەم یاسایە بێت .

ماددەی سی و نۆ :

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پە یوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن .

ماددەی چل:

ئەم یاسایە لەرۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) دا بڵاو دەکرێتەوە و لەرۆژی ٢٠١١/١/١وە جێبەجێ دەکرێت

مسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق

هــــەولــێر :

٢٣/حوزەیران/٢٠١١ی زایینی .

٢/پـووشـپـەڕ/٢٧١١ی کوردی .

٢١/رجـــــب/١٤٣٢ی کۆچی .